

Wyrok z dnia 23 marca 1999 r.

II UKN 535/98

Okresy służbowych skierowań na zagraniczne staże naukowe podlegają uwzględnieniu jako okresy składkowe mimo, że pracodawca nie opłacał składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudniania tego pracownika.

Przewodniczący: SSN Maria Mańkowska (sprawozdawca), Sędziowie SN: Andrzej Kijowski, Barbara Wagner.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 marca 1999 r. sprawy z powództwa Stanisława Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o emeryturę, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 15 kwietnia 1998 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 11 września 1997 r. [...],

zasądził od strony pozwanej na rzecz Stanisława Ł. kwotę złotych 150 (sto pięćdziesiąt) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w W. decyzją z dnia 13 grudnia 1996 r. odmówił wnioskodawcy Stanisławowi Ł., urodzonemu w dniu 1 marca 1937 r., prawa do emerytury na podstawie art. 112 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) z uwagi na nieosiągnięcie 30 lat okresów składkowych wraz z okresami nieskładkowymi, w tym 20 lat w szkolnictwie lub instytucjach naukowych. W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca wskazał, iż jako pracownik naukowy Instytutu Konstrukcji i Eksploatacji Maszyn Politechniki W. przebywał służbowo w oparciu o obowiązujące wówczas przepisy uchwały Rady Ministrów Nr 110 z dnia 16 marca 1963 r. i Nr 47 z dnia 5 marca 1976 r. na stażach naukowych w Holandii i USA w ramach urlopu bezpłatnego. W

okresie tego zatrudnienia za granicą przekazywał na rzecz Politechniki część otrzymywanego wynagrodzenia, łącznie przekazał 11. 850 dolarów USA.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu wyrokiem z dnia 11 września 1997 r. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1 marca 1997 r. przy uwzględnieniu okresów pracy na stażach zagranicznych. Zdaniem Sądu Wojewódzkiego pracownik naukowy nie może ponosić ujemnych konsekwencji niemożności płacenia osobiście składek na ubezpieczenie społeczne, jak też niemożności płacenia składek przez pracodawcę.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu po rozpoznaniu apelacji pozwanego organu rentowego wyrokiem z dnia 15 kwietnia 1998 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołanie wnioskodawcy Stanisława Ł. Sąd Apelacyjny uznał, iż brak jest podstawy prawnej do uwzględnienia okresów pracy wnioskodawcy za granicą, za które nie zostały uiszczone składki na ubezpieczenie społeczne z uwagi na to, że wnioskodawca korzystał wówczas w kraju z urlopów bezpłatnych. Politechnika W. nie mogła płacić składek na ubezpieczenie społeczne w czasie urlopów bezpłatnych, gdyż wnioskodawca nie otrzymywał wynagrodzenia, które stanowiłoby podstawę wymiaru składek.

Pełnomocnik wnioskodawcy zaskarżył kasacją powyższy wyrok, zarzucając naruszenie art. 2 ust. 2 lit. c ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur ... (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) oraz art. 472 i 473 KPC przez nieprzesłuchanie przedstawiciela Politechniki W. na okoliczności skierowania wnioskodawcy do pracy za granicą. Wskazując na powyższe naruszenia, wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji strony pozwanej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest uzasadniona w zakresie naruszenia przez Sąd drugiej instancji prawa materialnego, nie jest natomiast zasadna odnośnie do zarzutu naruszenia art. 472 i 473 KPC, bowiem niesporne w sprawie są okoliczności i zasady, na podstawie których wnioskodawca wyjeżdżał za granicę w celach naukowo - badawczych. Sąd pierwszej instancji ustalił, i fakty te nie były negowane przez strony, iż wnioskodawca,

jako pracownik naukowy Politechniki W. był przez nią kierowany na staże naukowe za granicę: od 11 sierpnia 1973 r. do 31 grudnia 1974 r. do USA w ramach urlopu bezpłatnego, od 15 września 1980 r. do 31 października 1981 r. do Holandii w ramach urlopu płatnego, od 1 września 1982 r. do 30 września 1987 r. i od 1 października 1989 r. do 30 września 1992 r. do USA w ramach urlopu bezpłatnego. W okresie pobytu za granicą wnioskodawca pobierał stypendia, z których wpłacił na dewizowe konto Politechniki łączną kwotę 11.850 USD, zgodnie ze zobowiązaniami, które podpisywał przed kolejnymi służbowymi wyjazdami na staże naukowe. Politechnika zatrudniała wnioskodawcę po każdym jego powrocie do kraju na dotychczasowym stanowisku, to jest adiunkta w Instytucie Konstrukcji Maszyn. Stosunek pracy wnioskodawcy z Politechniką W. trwał w okresie od 1 września 1963 r. do 30 września 1992 r.

Powyższy stan faktyczny pozwala na uznanie, że okres pracy wnioskodawcy za granicą powinien być wliczony jako okres składkowy w rozumieniu art. 2 ust.2 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). Wnioskodawca był bezsprzecznie zatrudniany za granicą za zgodą właściwych władz polskich, skoro miał zgodę pracodawcy na wyjazd służbowy do odbycia stażu naukowego i prowadzenia prac naukowo - badawczych w ośrodkach naukowych za granicą. Zobowiązanie pracownika naukowego do wpłacania na rzecz pracodawcy części stypendium otrzymywanego w tym czasie za granicą, przekonuje dodatkowo o bezzasadności udzielania pracownikowi w tym okresie urlopów bezpłatnych i istnieniu obowiązku pracodawcy do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za oddelegowanego pracownika do pracy za granicą. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1995 r., II UR 3/95, OSNAPIUS 1995 nr 17, poz. 222, w którym stwierdzono, że okresami składkowymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy rewaloryzacyjnej są te okresy zatrudnienia wykonywanego po dniu 15 listopada 1991 r., w których istniał, wynikający z art. 4 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych, obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, chociażby pracodawca składek tych nie opłacił.

W kasacji trafnie też powołano się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1994 r., II UZP 5/94 (OSNAPIUS 1994 nr 6, poz.97), w której przyjęto, iż pracownikowi, który zgłosił wniosek o świadczenie emerytalno-rentowe po 15 listopada 1991 r., to jest po wejściu w życie ustawy rewaloryzacyjnej, można uwzględnić

okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o z.e.p. wykonywanego przed 15 listopada 1991 r., za które pracodawca nie opłacił składek na ubezpieczenie społeczne. Podzielając w pełni ten pogląd Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę uznał, iż okresy pracy wnioskodawcy za granicą, świadczonej na podstawie służbowych skierowań na zagraniczne staże naukowe, podlegają uwzględnieniu jako okresy składkowe, mimo iż Politechnika W. nie opłacała w tym okresie składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia wnioskodawcy.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy zaakceptował stanowisko Sądu pierwszej instancji. Wnioskodawca spełnia bowiem warunki przewidziane w art. 112 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385 ze zm.) skoro w dniu 1 marca 1997 roku ukończył 60 lat i wykazał 30 lat (okresy składkowe i nieskładkowe), w tym 20 lat pracy w szkolnictwie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393¹⁵ KPC orzekł jak w sentencji.

=====